a ✝ De alio Juſtiniano. Ad hoꝝ intelligentiã vide libellũ cuiuſdã dñi Anthonini põ doct. bonoñ. q̃ inſcribit de eodẽ imperatorũ charta viuima.
b ⁋ An imperator. adde bal. in c. cũ veniſſent. in fin. de iudi. bart. in l. fi. C. ſi ptra iuſ vel vti. pub. a bar. ⁊ ang. i l. ſi. C. õ quãdri. pſcri. bald. in l. ſi. C. de ſen. reſcin. nõ poſ. Adde q̃ pñcepſ ꝑt tollere rẽ meã ⁊ aliĩ dare cũ cã. vide etiã circa iſtã materiã Pañ. in c. q̃ in ecclẽiaꝝ. l. ij. col. verſic. ſz quo ad terminos. vbi fely. de con. ſti. vbi etiã tradunt an pñceps poſſit tollere res ĩfidelĩ. Itẽ an poſſit immutare ius diuinũ: ⁊ ius naturale ⁊ ius gentiũ ⁊ ius poſitiuũ. vide p canoniſtas in d. c. q̃ in eccliaꝝ. Item adde an princeps poſſit tollere rẽ ex cõtractu cum eo celebratũ. de quo vide late p fely. in c. j. õ proba.
c ⁋ Ordo ſcripture. adde bal. in l. ambiguitates C. de teſta. bal. in autẽ. hoc amplius. C. de fideic. Sali. in l. ꝑ poſteri. C. õ teſta. Jo. de Imo. in l. ſi cõmiſſarius ⁊ de ſtipu. ſer. doc. l. c. quorundam. de

⁋ Lectura clariſſimi viri. d. Angeli de Peruſio. ſup prima parte digeſti veteris feliciter incipit.

⁋ Imperator Ceſar Flauius Juſtinianus Alamanicus Gothicus Francus Germanicus Atticus Alanicus Uandalicus Aphricanus Pius Felix Inclitus Uictor ac Triumphator ſemper Auguſtus Theodoro ⁊ Taleſeo ⁊ Tratiton viris illuſtribus anteceſſoribus ⁊ Salaminio viro diſertiſſimo anteceſſori Salutem. ⁋ Nomina ⁊ cognomina ſcribentis conuenientia maieſtati ⁊ eoꝝ quibus epiſtolaris dirigitur pagina ⁊ ſalutationem continet hec rubrica. Premitte ſm Jac. de bauri. q̃ quidã dicunt hoc eſſe pemium: quidã cõſtitutionem. quidã epiſtolã: ſed vt omnium ſaluetur opinio dici põt cõſtitutio pemium ⁊ epiſtola. Conſtitutio dr̃ q: in ea multa ſtatuuntur. Item pemium q: iſtud reddit auditorẽ attentũ: beniuolũ ⁊ docilẽ. Itẽ epiſtola dici põt q: in ea ptinet nomen ſcribentis: nomen eoꝝ quibus mittitur ⁊ ſalutatio. Imperator q: imperat ⁊ a nemine ſibi imperat. ⁋ In gl. iuſtinianus ibi. conſtantini. ibi loquitur de alio iuſtiniano[a] ⁊ de alio conſtantino. vt no. inſti. in pe. ſm Ja. de are. ⁋ In glo. flauius. ibi: q: flauios euicit. hoc vera. ⁋ Sequitur in glo. in verbo felix ibi. cognitor mundi. hec vera. vt Jo. xvj. c.

1 Creditur experto in arte ſua.
2 Lex non tollitur propter non vſum.
3 Imperator hꝫ vniuerſale dominium vt imperator: ſed non ſingulare in ſingulis rebus.
4 Imperator an poſſit rem meam alteri donare.
5 Contraria quot modis diſſoluantur.
6 Ordo ſcripture eſt ſeruandus vbi non conſtat de mente componentis: ſecus vbi conſtat.
7 Fiſcus ⁊ reſpublica an ſint idem.
8 Preſcriptio decennalis completa probatur per teſtes dicentes ſe vidiſſe aliquem poſſediſſe iam ſunt decem anni.
9 Uulnus duo teſtes dicunt eſſe mortale ſed duo medici dicunt contrarium quibus ſit ſtandum.
10 Periti in arte deponentes in aliqua arte: an debeant deponere iurati.

Omnem.

Diuidit̃ in duas partes vſqꝫ ad. §. itaqꝫ proculdubio. Quia primo imperator oſtẽdit ſe cõmẽdat. Primo de operis enucleatione ⁊ cõſtitutione. Secũdo de operis confirmatione ⁊ pfectione. Secũdo reſpondet cuidã tacite obiectioni. Secũda ibi. ſed cum vos. ⁋ Ibi oẽm huius verbi noticiã tradit. Jaco. de are. in l. j. §. itẽ nunciationẽ. de ope. no. nun. ⁋ Noſtre rationis gubernationis. ſic. j. de neg. geſt. l. pupilli. Jaco. de are. colligit arg. 1 ✝ quod credatur experto in arte ſua. Jac. 2 bu. ⁋ ✝ Ibi. eternus. argu. q̃ lex non tollat̃ pter non vſum. Ja. bu. ⁋ Sed cũ non. nũc rñdet tacite obiectioni in hac forma ſi oĩa ſunt explicita ad quid eſt vlterius aliquid ſciendũ: ad qd̃ intẽdit princeps rñdere qd̃ eſt pter modũ legendi ⁊ docẽdi. Ja. bu. Uñ vez eſt q̃ opus erat pfectum: tñ in modo legendi ⁊ docendi nõ erat tradita debita forma. 3 ⁋ ✝ In glo. ſanctionẽ ibi. ppter̃ã tas dic q̃ imparor hꝫ vniuerſale dñium vt imparor: ſed 4 non ſingulare in ſingulis rebus ſm doct. ⁋ ✝ Sequit̃ in glo. ſed illud rõne partis. Iſte leges tangũt aliã qõnem vꝫ an imperator b poſſit rem meã alij dare: in qua dic q̃ põt ſuũ officiũ exercendo: ſed gram faciẽdo non põt ſm doct. fallit fauore libertatis. l. qũis. de nata. reſtituen. 5 ⁋ ✝ In glo. ptrarietatis. quot modis ptrarietates diſſoluant̃. vide p Azo. in ſumma pandectarum. ⁋ In glo. ibi ſub compendio no. ex hac glo. differẽtiã inter componere ⁊ promulgare. in glo. pandectaꝝ ibi. 6 §. j. non ob. l. quotiens. de vſufruc. vbi dicitur ✝ q̃ ordo c ſcripture eſt ſeruandus: qd̃ eſt vez vbi non conſtat de mente componentis: ſecus vbi conſtat. l. cum pater. §. ſi dei tue commito. ff. de leg. ij. Ja. bu. ⁋ In glo. ⁊ repet. ibi poſt ſecundam immo poſt tertiam: q: illo tẽpore iuſtinianus erat in tertio conſulatu. vt apparet infra i fi. huius conſtitutionis: ſed tempore ſecunde compilationis codicis erat in quarto conſulatu. C. de emendatiõe iuſtiniani codicis. §. fi. Ja. de are. ⁋ Sequit̃ in glo. ori ginem: dic quantũ ad principia artis non quantum ad 7 ſui pfectionem. ⁋ ✝ Extra gl. querit cy. hic an reſpublica ⁊ fiſcus ſint idem: ⁊ tenet q̃ non ſunt idem numero 8 ſꝫ habent idem priuilegium ſm Dyn. ⁋ ✝ Secũdo inducit cy. iſtam lẽam ad q. an teſtis qui dicit q̃ vidit aliquem poſſedere iam ſunt. x. anni probet decennalem preſcriptionem cõpletam: ⁊ dicit ipſe q̃ ſic: rõ eſt q: iſtud aduerbium iunctum cum preterito denotat pfectionem tẽ 9 poris. ad idẽ facit. ff. iudicatum ſolui. l. iam tñ. ⁋ ✝ Itẽ facit ad q. duo teſtes dicunt aliquem fuiſſe mortuũ ex vulnere: duo medici dicunt vulnus non fuiſſe mortale quorum dicto ſtabitur: ⁊ videtur q̃ dicto affirmantiũ. j. de arbi. l. item. §. ſi plures. Contrarium eſt verum: q: ſtat̃ dicto illoꝝ qui melius cognoſcunt ⁊ hec: ſed medici melius ſciunt ⁊ cognoſcunt ergo ⁊c. Non ob. §. ſi plures. q: dꝫ intelligi in teſtibus negantibus ſenſum: vel loquitur de negatiua non coartata. l. lacus ⁊ ſtagnum. §. j. de 10 acqui. re. do. ⁋ ✝ Sed an illi qui deponunt de artis peritia debeant deponere iurati: ⁊ videt̃ q̃ non. C. de iud. l. certi iuris. de ventre inſpi. l. j. In contrarium videtur expreſſum. de ſecun. nup. l. hac edictali. de fi. inſtru. l. comparationes. de aduo. diuer. iu. l. nemini. §. iuris peritos e Breuiter dic q̃ tenentur iurare ſed non ſemp de veritate. nã aut deponunt ſup tali actu artis q̃ non põt cõſtare niſi pſumptiue ⁊ iurat de credulitate non de veritate ita intelliguntur glo. allegate. Aut deponunt ſup actu qui põt conſtare de veritate ſm cy. qd̃ no. Adde qd̃ no. in ſpec. de proba. §. fi. ver. hoc quoqꝫ.

1 Ordo rationabilis eſt ille q̃ incipit a priori: non autem qui incipit a poſteriori.
2 Sta. q̃ quicũqꝫ primo aſcenderit muros ciuitatis habere debeat centum a communi ⁊ qui primo acceperit brauium idem habere debeat: an ſi duo ſimul ⁊ ſemel acceperint quilibet habebit centum.
3 Ad brauiũ currentes ſoli an debeant iterato currere.
4 Primus eſt cum ante ſe nihil habere poteſt.
5 Proceſſus non valet ſi vna die apparet oblatus libellus lis conteſtata ⁊ ſententia lata: quia cenſetur fulminatus.
6 Priuilegium conceſſum calzolarijs an cenſeatur conceſſum ſuis ciabbaterijs ſeu cianatinis.
7 Sapientia nobilitat hominem.

Itaqꝫ proculdubio.

In tex. ibi pre poſtera not. de 1 ppoſteratione. ⁋ ✝ In tex. ibi enorme. not. ille eſt ordo rõnabilis qui incipit a priori nõ aũt qui incipit a poſteriori. Ad hoc facit ad q. de tabellione qui ſcribit in protocollo actũ die ſcdo talis menſis: an intelligimus de die ſcdã menſe intrante: an de die ſcdã menſe exeunte: ⁊ dic q̃ intelligitur de ſcdã menſe intrante ppter ordinẽ: q: alia connumeratio eſſet pꝑoſtera. argu. huius litere. ⁋ In glo. ergo ibi. ⁊ p hoc mihi non abeſt. hoc in ſeparabilibus ab alia vt ſcientia. ⁋ Sequitur ibi ⁊ mihi abeſt. dic vt ea que ſeparãtur a dño noſtro. ⁋ Sequitur in glo. qd̃ nõ habeo: dic formaliter ſed potentialiter ſicut in dño qui dat vſumfructũ formalem ⁊ hꝫ cauſalẽ ſm Ja. de ra. ⁊ pbatur p cõſtitutionẽ Joannis pape. xxij. q̃ incipit ad conditionẽ canonũ. §. hꝫ aũt. ⁊ adde qd̃ no. de 2 iuſt. ⁊ iur. l. manumiſſiones. ⁋ ✝ Querit hic Cy. cõmune Florentie facit ſtatutum q̃ quicũqꝫ primo aſcenderit muros c ciuitatis p cõe obſeſſe debeat hr̃e a cõi. c. an ſi plures aſcendunt ſimul ⁊ ſemel: q̃libet habebit. c. ⁊ eadem f qd̃ eſt de currentibus ad brauium ſi plures ſimul ⁊ ſemel veniunt cuius dꝫ eſſe brauium: ⁊ dicit q̃ nullius 3 eſſe dꝫ. ⁋ ✝ Item querit an ambo illi ſoli qui venerũt g ad brauiũ debẽt iterato currere ad brauiũ an alij oẽs: ⁊ determinat q̃ oẽs: q: ex quo nemo eoꝝ vicit nemo vi4 ctus eſt. ⁊ de hoc vide et hic p dd. ⁋ ✝ Ibi nihil eſt anterius. no. q̃ primus eſt cũ ante ſe nihil habere põt: facit ad ſtatutũ quo cauet̃ q̃ ſi aliquis primus erit in egrediẽdo tale caſtrum debeat hr̃e centũ: ⁊ quamuis pbant ſe quotlibet primũ quid de iure: videt̃ q̃ oẽs debeant hr̃e centũ. vt. j. de re. du. l. ꝑpluriũ. ⁊ cõtra q̃ nullus. vt j. de leg. i. ſi filiabus. §. j. ⁊ cõtra q̃ p parte. j. de lega. ij. ſi quis a titio. So. dicunt quidã q̃ oẽs vt hic ⁊ p allegata. l. Alij dicunt aut res eſt diuiſibilis ⁊ q̃libet p parte

dece. lib. vj. abb. in c. ſedes apl̃ica. de reſcri. l. do mi. i. c. quã põtificali. i ſi. de offi. de le. lib. vj.
d ⁋ Reſpublica. Adde q̃ reſpu. fiſcus ⁊ minor equiparant̃ vt eſt glo. in verbo. ex cã in l. impatores. ff. de re iudi. bar. in rub. C. de iure fi. bal. l. l. cõſtituit. C. de pena iudi. q̃ male iudi.
e ⁋ Aſcẽderit muros. adde bar. et Jo. de imo. in l. hoc articulo. ff. de hered. inſti. Jo. de imo. in l. q̃ filiabus. in. §. j. ff. de le. j. Item ro. in l. cũ q̃ nouiſſimus ff. ad trebel. Jo. de imol. ⁊ cle. cũ principaliter. ij. col. de reſer. Alb. de ro. in pria parte ſtatutoꝝ q. cvj.
f ⁋ De currentibus ad brauiũ. Adde bal. in l. ex duobus. ff. de vulg. ⁊ pupil. Pe. de ancha. in c. indicante. de teſt. doct. in c. ioſeph. de verb. ſig. pe. de anch. in c. duobus. de reſcri. li. vj. albe. i prima pte ſtatutorum. q. cvij.
g ⁋ An ambo iſti ſoli. Ad de diffuſe p Ant. de ſicilia in dicto tem. ſacri palatij in tractatu de currentibus ad brauium.

BIBLIOTECA UNIVERSITARIA SALAMANCA

a qua queritur ꝙ ſiquis [a] de equo currente ad brauium cecidit ꝛ equus eius prius venerit ꝙ aliꝰ an ille qui cecidit debeat habere paliū: ꝛ fere omnes doc. ſoluūt hāc q. per hanc.l. determinare: ꝛ per.l.ſi in duobus.§.ſi tabelle.ſ.quemadmo.teſt.aperianť.ſed.d.Dy.ꝛ.d.Ube. de Bobio tenent contrariū ꝙ non debeat habere ꝛ eſt ratio q: non videtur adimpleuiꝫ id quod fataliter ꝛ ex caſu adimpletur arg.l.ij.ſ.de condi.ꝛ demon.ꝛ in.l.papi.ſ.de acqui.rerum domi. Et ad hanc.l. reſpōdetur faciliter: q: hec.l. loquitur de iure iam queſito retinendo: ſed queſtio eſt de iure nouo querendo.ꝛ ex ſtatuto diuerſitatis: q: facilius retinentur iam queſita quam ea que ſunt de nouo querenda.d.Barto.in.l.i.§.per eum.ſ.de acquiren.poſſ.dicit ꝙ debemus aduertere verba ſtatuti: q: ſi dicit ꝙ ille cuius equus primo venerit habeat palium: tunc ſi equus primo venerit ſine homine debet habere. Si ſtatutum diceret quicunque venerit primo cū equo ad palium: tunc requiritur perſona. de quo etiaꝫ ipſe ponit in.l.i.§.fuit queſitum.ſ.de aqua quotidiana ꝛ eſtiua.

a ¶ De equo currente ad brauiū. adde Cy.ꝛ Bal.ī ſ.conſti.ffoꝝ in.ij.col.ꝟſi. itē pone. Inno.in.c.iudicite. d teſta. doct.in.c.ioſeph.de ꝟb.ſi. Alb.de roſ.in.i.pte ſta.q.cxxij.ſcip.predicta oia facit ad.q. coiſſuſe per Anto.conſe.de ſiciliā auditorꝫ ſacri palatij ī tractatu de brauio. vbi poſuit poſt repe.c.grādi.d ſupplē. neg. prela.lib.vj.

1 ¶ Renouatio inueſtiture an quis poſſit cogi renouare inueſtituram durante prima.

Siquis. Seruitus cuius vſus erat impeditus alienatione recuperat redēptione.h.d. Vel ſic. Ceſſante impedimēto: ſeruitus nō pſcripta ipſo iure pſcripta vere per reſtitutionē ad priſtinū modūꝫ reducit.h.d. Vel ſic ſm Bar. Si fundus flumine occupatus aluuiōe reſtituitur.h.d. 1 † No. quem cogi ad faciendā renouationem ꝛ donec vetus durat non eſt vrendū renouatione. ſed cum res amiſſa renouatur qđ facit per renouationeꝫ emphiteoſis: ꝙ durāte emphiteoſi nō hꝫ fieri renouatio poſt amiſſam emphiteoſim ſm.d. Bal.

Cum via. Iſte.§. nō ſummať ſed euenit de facto ſepe ꝛ facit p cōiuratēſibus vꝫ ꝙ ſi aliqua via ſit occupata [b] ita ꝙ non poſſit ide fieri tranſitus ꝛ aliquis oues ſuas vel animalia ſua per fundūꝫ vicini pmittit vt trāſeant ꝙ non punietur de introitu de quo alias puniretur ex forma ſtatuti. Si aūt daret damnum bene teneretur ſi aliqua culpa poſſit ſibi imputari q: nō eſt permiſſum damnum dare ſed ſolum trāſire.ar.ſ.de ſerui.l.ſicut.ꝛ no.in gloſ.que eſt in iſto.§.ꝛ bene nota.

b † ¶ Via ſic b occupata. Adde ꝙ dūi via ē deſtructa: licꝫ trāſire per fundum alienū ſꝫ gl. in.c.j.in glo. ſi.j.diſt.

Si cum ſeruitus. Per redēptionē cōmuniꝰ ex fundis ſeruiētibus non extinguit via per alios debita.h.d.

1 ¶ Emphiteota ſi moritur ſine herede eiꝰ portio nō accreſcit conſocio.

2 Ius accreſcendi non hꝫ locum in ſeruitutibus.

Quamque. Pōt pſcribi libertas cōtra ſeruituteꝫ viuius: lꝫ duret ſeruitus alterius: niſi ſint cōſortes: ꝛ in nō cōſortibus nō hꝫ locū ius accreſcēdi.h.d. Vel ſic ſm Bar. Si per eundē riuū aqua ad plura predia ducať: plures ſeruitutes dicunť: ꝛ iō pōt vna via amitti ꝛ altera retineri: ꝛ qđ vnus perdit: alteri nō accreſcit.h.d. ¶ No. ꝙ pōt preſcribi libertas contra ſeruitutē vnius: lꝫ duret ſeruitus alterius: niſi ſint conſortes. ¶ Item no. ꝙ in non conſortibus hꝫ locum ius accreſcēdi ſm Ricar.facit.ſ.de verb.ob.l.ſi mihi ꝛ titio. ꝙ in cōtractibus nō hꝫ locum ius accreſcēdi ſm ipm. Et ideo eſt articulus ſm Bar. 1 † ꝙ ſi vnus emphiteota moriť ſine herede non accreſcit alteri. Nō ob.ſ.de vſufr.accre.l.i.in fi. q: ibi eſt ſpeciale in vſufructu: ſed hic loquitur in dominio. ¶ Itē poſſes dicere ꝙ lex iſta nō facit q: loquiť in eis qui erāt penitus ſeparati: nec erat aliqua cōiunctio inter eos. facit.ſ.de leg.j.l.huiuſmodi.§.q̄bus ita.ꝛ adde qđ habuiſtis.ſ.cōia pdio.l.in ppetuum. ¶ Itēꝫ no. ꝙ ſi ſunt plures qui habēt ius aque ducende per riuum vnum ꝛ vnus non vtiť iſta ſeruitute niſi per conſtitutūꝫ tempus ꝙ amittit: ꝛ illud qđ amittit accreſcit domino predij cuiꝰ eſt riuus ꝛ nō alijs 2 qui habent ſeruitutem. ¶ † No. ꝙ in ſeruitutibus non habet locum ius accreſcendi.

Labeo. Qui pdit principale pdit acceſſoriū.ad h allegať quod facit ad multa. ¶ No. ꝙ ille qui eſt negligens in antecedenti perdit ius quod habet in conſequentī. Nec ob.l.ſi partem.ſ.eo.q: hic loquitur in iure queſito: ibi in iure querendo. ꝛ vide qđ no. Inno.in.c.cum ex officij. in prima glo.in ver.ꝛ eſt ratio.

Siquis. Qui vtitur alia ſeruitute ꝙ habeat non dicitur vti debita ſeruitute.hoc dicit.

Tempus. Tempus negligentie actoris coniungitur cum negligentia ſucceſſoris.h.d. No. ꝙ actor reſpicit ſucceſſorem.

c **Si partem.** [c] Actio pſonalis p ſeruitute tollitur tpe quo amitiť ſeruitus pſtituta. ꝛ ēx ſola pmiſſione inter viuos ſeruitus non cōſtituitur ſꝫ legato. ſic cōditione ſecuta nō pōt repudiari: ſi ad alium tranſitū fecit.h.d. vſq ad.l.ſeruitutem. No. ꝙ ſeruitus retinetur etiam per malefidei poſſeſſorem quod no.

c † ¶ Si pꝺem. Adde ꝙ iſta tex. allegat Arc.in.l.iij. in prin.ff.de acqui.poſ.ꝙ per ſola ꝟba ramēta dſ ſatis ducta aq̄ ſequitur nominem rene rendus dūs And.baſig. uīc auditor Rote i.c.cū eccleſia de cā poſ.ꝛ ppie.

1 ¶ Seruitus vt pſcribať requiritur ꝙ quis bona fide vtatur iure ſeruitutis.

Seruitute. † In pſcribēda ſeruitute requiriť ꝙ quis bona fide vtať iure ſeruitutis.h.d. Per hāc.l.potes repellere ſe aſſerentē pſcripſiſſe ſeruitutem faciendo talem poſitionē: videlꝫ ꝙ fuit vſus via p fundum meum credens licere ſibi ꝛ vnicuiqꝫ de populo vel cuilibet vicino. quam ſi confitebatur patet ꝙ nō preſcripſiſſet: q: vſus eſt ea tanꝗ re que preſcribi nō poteſt vt hic.ꝛ.l.ſi.l.j.de iti.actuqꝫ pri.l.i.§.ariſto quod: de aqua quotidiana ꝛ eſtiua. no. non ſunt alia.

FINIS.

¶ Lectura eximij doctoris dn̄i Angeli de Ubaldis de Peruſio ſuper prima parte.ff.veteris feliciter finit.

¶ Lugduni, impenſis Uincentij de Portonarijs.1521.die.vj. Decembris.

A B C D E F G H I K L M N O P Q R S T V X Y Z AA BB CC DD. Oēs quaterni preter DD qui eſt ternus.